

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права, кримінології,
цивільного та господарського права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 08 «Право»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 081 «Право»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Право»
(назва освітньо-професійної програми)

тип дисципліни вибіркова навчальна дисципліна

2024 р.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Ірина КОЗАКОВА

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою кримінального права, кримінології,
цивільного та господарського права
протокол № 7
від «29» серпня 2024 року
Завідувач кафедри

Ірина КОЗАКОВА

Укладач: *Рядінська Валерія Олександрівна*, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: вивчення навчальної дисципліни *«Правові основи запобігання корупції»* доцільне після оволодіння здобувачами вищої освіти базовими знаннями з теорії держави і права; конституційного права України; адміністративного права України; кримінального права України; цивільного права України; соціології, юридичної психології та інформаційного права для розуміння соціальної природи корупційних проявів, психологічних чинників девіантної поведінки посадовців та правових режимів доступу до відкритих державних даних; логіки та критичного мислення щодо здатності виявляти корупціогенні ризики й оцінювати нормативні акти, а також юридичної деонтології щодо формування професійної етики правника, антикорупційної правосвідомості та неухильного дотримання засад академічної доброчесності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни *«Правові основи запобігання корупції»* є антикорупційне законодавство України та міжнародно-правові стандарти у сфері протидії корупції; система, повноваження та правові засади діяльності спеціально уповноважених суб'єктів; правові інститути запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням (фінансовий контроль, врегулювання конфлікту інтересів, обмеження щодо сумісництва та отримання подарунків); юридична кваліфікація та матеріально-правові ознаки корупційних деліктів; правовий статус викривачів та гарантії їхнього захисту; а також засади формування та реалізації державної антикорупційної політики, розроблення локальних антикорупційних програм і механізмів комплаєнсу в публічному та приватному секторах.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться **150 годин (5 кредитів ECTS)**.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни *«Правові основи запобігання корупції»* є формування у майбутніх бакалаврів права цілісної системи знань про правові механізми запобігання та протидії корупції, засвоєння практичних навичок ідентифікації корупційних ризиків, врегулювання конфлікту інтересів та застосування заходів відповідальності за корупційні правопорушення для забезпечення доброчесності у професійній діяльності.

Основними завданнями навчальної дисципліни *«Правові основи запобігання корупції»* є ознайомлення здобувачів із понятійно-категоріальним апаратом антикорупційного права, генезисом та системою превентивних правових механізмів; аналізування елементів складів корупційних правопорушень та розмежування кримінальної, адміністративної, дисциплінарної та цивільно-правової відповідальності за їх вчинення; дослідження інституційно-правової архітектури антикорупційних органів та правових форм їхньої взаємодії; вивчення процедур здійснення моніторингу способу життя, перевірки декларацій та алгоритмів вирішення конфлікту інтересів на публічній службі; а також відпрацювання практичних навичок проведення антикорупційної експертизи проєктів актів, складання повідомлень про корупцію, розроблення корпоративних антикорупційних програм і застосування заходів мінімізації корупціогенних ризиків у юридичній практиці.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Правові основи запобігання корупції» забезпечує набуття:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК05	Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
СК07	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
СК09	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.
СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН05	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
ПРН06	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
ПРН08	Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
ПРН12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН13	Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
ПРН15	Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
ПРН18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
ПРН20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
ПРН22	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
Тема 1. Феномен корупції: теоретико-правова характеристика	12	2	4			6	15	1	2			12
Тема 2. Система антикорупційного законодавства України	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 3. Суб'єкти протидії корупції в Україні	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 4. Заходи фінансового контролю та моніторингу способу життя	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 5. Конфлікт інтересів та інші обмеження для посадових осіб	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 6. Правовий статус викривачів у системі запобігання корупції	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 7. Відповідальність за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення	18	4	6			8	14	1	1			12
Тема 8. Запобігання корупції в діяльності юридичних осіб	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 9. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії корупції	14	2	4			8	16	1	1			14
Тема 10. Цифровізація та інноваційні інструменти антикорупційної діяльності	18	4	6			8	16	1	1			14
Усього годин	150	28	44	0	0	78	150	10	16	0	0	124

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Феномен корупції: теоретико-правова характеристика

Поняття корупції як складного соціально-правового явища та її детермінанти. Види корупційних проявів та класифікація корупційних правопорушень. Корупція як загроза національній безпеці та верховенству права. Основні напрями державної антикорупційної політики в Україні.

Тема 2. Система антикорупційного законодавства України

Конституційні засади протидії корупції в Україні. Закон України «Про запобігання корупції» як базовий нормативний акт. Антикорупційні норми у кримінальному, адміністративному та цивільному законодавстві. Міжнародні договори у сфері антикорупційної діяльності як частина національного законодавства. Роль рішень Конституційного Суду України у формуванні правових рамок протидії корупції.

Тема 3. Суб'єкти протидії корупції в Україні

Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері запобігання корупції. Повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції. Правовий статус та юрисдикція Національного антикорупційного бюро України. Організаційно-правові засади діяльності Вищого антикорупційного суду. Роль громадськості та засобів масової інформації в антикорупційному моніторингу.

Тема 4. Заходи фінансового контролю та моніторингу способу життя

Правовий режим е-декларування: суб'єкти, об'єкти та строки подання декларацій. Порядок здійснення повної перевірки декларацій органами НАЗК. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування: процедура і правові наслідки. Відповідальність за несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірних відомостей. Правові механізми перевірки фактів незаконного збагачення.

Тема 5. Конфлікт інтересів та інші обмеження для посадових осіб

Поняття реального та потенційного конфлікту інтересів. Загальні обмеження щодо використання службових повноважень та одержання подарунків. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Заходи врегулювання конфлікту інтересів. Правові наслідки прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів.

Тема 6. Правовий статус викривачів у системі запобігання корупції

Поняття викривача корупції та правові підстави набуття цього статусу. Гарантії захисту трудових прав та державної охорони для викривачів. Порядок та канали повідомлення про факти корупційних правопорушень. Право на винагороду для викривачів: умови та механізм реалізації. Юридична відповідальність за розголошення конфіденційної інформації про викривача.

Тема 7. Відповідальність за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення

Кримінальна відповідальність за корупційні кримінальні правопорушення. Адміністративна відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією. Дисциплінарна та цивільно-правова відповідальність за корупційні діяння. Правові засади та процедура цивільної конфіскації необґрунтованих активів. Порядок внесення відомостей до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення.

Тема 8. Запобігання корупції в діяльності юридичних осіб

Антикорупційна програма юридичної особи: зміст та порядок впровадження. Правовий статус та обов'язки Уповноваженого з антикорупційної діяльності на підприємстві. Оцінка корупційних ризиків у діяльності приватного та державного секторів. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб за корупційні правопорушення. Специфіка проведення антикорупційного комплаєнсу в бізнесі.

Тема 9. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії корупції

Міжнародно-правові стандарти боротьби з корупцією. Правові засади міжнародної правової допомоги у розслідуванні корупційних кримінальних правопорушень. Екстрадиція осіб, підозрюваних у вчиненні корупційних правопорушень. Міжнародні механізми розшуку, арешту та повернення активів. Співпраця України з Interpol, Europol та Eurojust у справах про транскордонну корупцію.

Тема 10. Цифровізація та інноваційні інструменти антикорупційної діяльності

Роль цифрових технологій у прозорості державного управління та мінімізації корупційних ризиків. Правовий режим функціонування Єдиного порталу повідомлень викривачів. Використання відкритих даних та сервісів типу Prozorro для антикорупційного моніторингу. Аналітичні інструменти НАЗК і НАБУ. Перспективи впровадження штучного інтелекту в систему виявлення прихованих корупційних зв'язків.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Феномен корупції: теоретико-правова характеристика	2	1
2	Тема 2. Система антикорупційного законодавства України	2	1
3	Тема 3. Суб'єкти протидії корупції в Україні	2	1
4	Тема 4. Заходи фінансового контролю та моніторингу способу життя	2	1
5	Тема 5. Конфлікт інтересів та інші обмеження для посадових осіб	4	1
6	Тема 6. Правовий статус викривачів у системі запобігання корупції	4	1
7	Тема 7. Відповідальність за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення	4	1
8	Тема 8. Запобігання корупції в діяльності юридичних осіб	2	1
9	Тема 9. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії корупції	2	1
10	Тема 10. Цифровізація та інноваційні інструменти антикорупційної діяльності	4	1
Усього годин		28	10

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Феномен корупції: теоретико-правова характеристика	4	2
2	Тема 2. Система антикорупційного законодавства України	4	2
3	Тема 3. Суб'єкти протидії корупції в Україні	4	2
4	Тема 4. Заходи фінансового контролю та моніторингу способу життя	4	2
5	Тема 5. Конфлікт інтересів та інші обмеження для посадових осіб	4	2
6	Тема 6. Правовий статус викривачів у системі запобігання корупції	4	2
7	Тема 7. Відповідальність за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення	6	1
8	Тема 8. Запобігання корупції в діяльності юридичних осіб	4	1
9	Тема 9. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії корупції	4	1
10	Тема 10. Цифровізація та інноваційні інструменти антикорупційної діяльності	6	1
Усього годин		44	16

8. План семінарських занять

Тема 1. Феномен корупції: теоретико-правова характеристика

Мета: системне засвоєння знань про сутність корупції як деструктивного соціально-правового явища, правову класифікацію її проявів і засади формування державної антикорупційної політики.

Питання для обговорення:

1. Як у правовій науці визначається поняття корупції як складного соціально-правового явища та які її ключові детермінанти?
2. Які існують види корупційних проявів та за якими критеріями здійснюється класифікація корупційних правопорушень?
3. Чому корупція визначається законодавцем як пряма загроза національній безпеці та принципу верховенства права?
4. Які основні стратегічні напрями та принципи визначають зміст сучасної державної антикорупційної політики в Україні?
5. Як саме антикорупційна політика держави інтегрується у загальну систему забезпечення правопорядку та стабільного розвитку інституцій влади?

Тема 2. Система антикорупційного законодавства України

Мета: ґрунтовне вивчення ієрархічної структури антикорупційних нормативно-правових актів, значення базового закону і ролі конституційного судочинства у формуванні правових меж протидії правопорушенням.

Питання для обговорення:

1. Які конституційні засади протидії й запобігання корупції закладено в Основному Законі України?
2. Яку матеріально-правову характеристику має Закон України «Про запобігання корупції» як базовий нормативний акт галузі?
3. Як саме розподілені та взаємодіють антикорупційні норми у кримінальному, адміністративному та цивільному законодавстві?
4. Яке місце посідають ратифіковані міжнародні договори у сфері антикорупційної діяльності в системі національного законодавства?
5. Яку роль відіграють рішення Конституційного Суду України у процесах формування та коригування правових рамок протидії корупції?

Тема 3. Суб'єкти протидії корупції в Україні

Мета: комплексне опанування інституційної архітектури, компетенції, юрисдикції спеціально уповноважених антикорупційних органів і правових форм здійснення моніторингу з боку інститутів суспільства.

Питання для обговорення:

1. Які державні інституції визначені законом як спеціально уповноважені суб'єкти у сфері запобігання та протидії корупції?
2. Які виключні повноваження та правові інструменти має Національне агентство з питань запобігання корупції?
3. Який правовий статус, підслідність та особливості юрисдикції визначено для Національного антикорупційного бюро України?
4. Які організаційно-правові засади та процесуальні особливості характеризують діяльність Вищого антикорупційного суду?
5. Як саме закон регулює роль громадськості та медіа у здійсненні незалежного антикорупційного моніторингу?

Тема 4. Заходи фінансового контролю та моніторингу способу життя

Мета: детальний аналіз правового режиму електронного декларування, порядку здійснення НАЗК перевірок активів посадовців та юридичних наслідків виявлення незаконного збагачення.

Питання для обговорення:

1. Як побудовано правовий режим е-декларування в частині визначення суб'єктів, об'єктів та строків подання декларацій?
2. Який чіткий процесуальний порядок встановлено для здійснення повної перевірки декларацій органами НАЗК?
3. Що становить процедура моніторингу способу життя суб'єктів декларування та які її нормативно-визначені правові наслідки?
4. Яка юридична відповідальність настає за несвоєчасне подання декларації або відображення у ній завідомо недостовірних відомостей?
5. Які правові механізми перевірки та доказування фактів незаконного збагачення застосовуються в антикорупційній практиці?

Тема 5. Конфлікт інтересів та інші обмеження для посадових осіб

Мета: критичне переосмислення матеріально-правового змісту реального та потенційного конфлікту інтересів, нормативних заборон щодо сумісництва та юридичних наслідків прийняття рішень в умовах порушення.

Питання для обговорення:

1. Як закон дефініює та розмежовує поняття реального конфлікту інтересів від потенційного конфлікту інтересів?
2. Які загальні обмеження та заборони встановлено щодо використання службових повноважень та одержання подарунків?
3. Які нормативні обмеження діють для публічних службовців щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності?
4. Які процесуальні заходи та алгоритми застосовуються для правомірного врегулювання конфлікту інтересів на службі?
5. Які правові наслідки та ризики недійсності передбачено для рішень, прийнятих посадовою особою в умовах конфлікту інтересів?

Тема 6. Правовий статус викривачів у системі запобігання корупції

Мета: наукове дослідження юридичних засад інституту викривання, нормативно-правових гарантій захисту прав осіб, які повідомляють про корупцію, та механізмів виплати їм грошової винагороди.

Питання для обговорення:

1. Хто визнається викривачем корупції та які правові підстави і критерії необхідні для офіційного набуття цього статусу?
2. Які нормативно-правові гарантії захисту трудових прав та системи державної охорони встановлено для викривачів?
3. Який порядок та які канали (внутрішні, регулярні, зовнішні) використовуються для повідомлення про факти правопорушень?
4. Які умови та фінансово-правові механізми реалізації права викривачів на отримання грошової винагороди зафіксовані законом?
5. Яка юридична відповідальність передбачена за розголошення конфіденційної інформації про особу викривача?

Тема 7. Відповідальність за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення

Мета: доктринальне вивчення кримінальних, адміністративних, дисциплінарних та цивільно-правових складів правопорушень, а також матеріально-процесуальних засад здійснення конфіскації необґрунтованих активів.

Питання для обговорення:

1. Які специфічні ознаки визначають склади корупційних кримінальних правопорушень за Особливою частиною КК України?
2. За які саме протиправні діяння та за якими елементами складу настає адміністративна відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією?

3. За яких умов та в якому процесуальному порядку застосовується дисциплінарна відповідальність за корупційні проступки?
4. Які особливості та правові підстави має цивільно-правова відповідальність за завдання шкоди корупційними актами?
5. Які правові засади, матеріальні підстави та судова процедура регламентують цивільну конфіскацію необґрунтованих активів?
6. Який нормативний порядок внесення відомостей про правопорушників до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні діяння?
7. Як саме наявність особи у реєстрі корупціонерів впливає на її подальший правовий статус та обмеження у правах щодо зайняття посад?

Тема 8. Запобігання корупції в діяльності юридичних осіб

Мета: теоретичне осмислення інструментів корпоративної безпеки, змісту та порядку впровадження антикорупційних програм підприємств, заходів комплаєнсу та оцінки ризиків у бізнесі.

Питання для обговорення:

1. Що становить антикорупційна програма юридичної особи, який її обов'язковий зміст та нормативний порядок впровадження?
2. Який правовий статус, коло обов'язків та гарантії незалежності визначено для Уповноваженого з антикорупційної діяльності на підприємстві?
3. За якими методиками та критеріями здійснюється оцінка корупційних ризиків у діяльності приватного та державного секторів?
4. Які заходи кримінально-правового характеру та за які корупційні діяння можуть застосовуватися судом щодо юридичних осіб?
5. У чому полягає специфіка проведення, правове значення та функції антикорупційного комплаєнсу в сучасному бізнесі?

Тема 9. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії корупції

Мета: спрямоване формування знань про міжнародно-правові стандарти, юридичні засади надання взаємної допомоги, екстрадиції та транскордонних механізмів розшуку, арешту і повернення активів.

Питання для обговорення:

1. Які міжнародно-правові стандарти та конвенції (зокрема Конвенція ООН проти корупції) складають основу глобальної боротьби з правопорушеннями?
2. Які правові засади та процесуальний порядок надання міжнародної правової допомоги у розслідуванні корупційних кримінальних правопорушень?
3. Які юридичні умови, обмеження та етапи передбачає процедура екстрадиції осіб, підозрюваних у вчиненні корупційних правопорушень?
4. Які міжнародні правові механізми застосовуються для ефективного розшуку, накладення арешту та повернення в Україну корупційних активів?
5. Як організовано взаємодію та співпрацю правоохоронних органів України з Interpol, Europol та Eurojust у справах про транскордонну корупцію?

Тема 10. Цифровізація та інноваційні інструменти антикорупційної діяльності

Мета: аксіологічне розуміння ролі інноваційних та цифрових технологій у забезпеченні прозорості публічного управління, функціонування відкритих систем та аналітичного інструментарію виявлення прихованих зв'язків.

Питання для обговорення:

1. Яку роль відіграють цифрові технології та інструменти електронного урядування у процесах мінімізації корупційних ризиків?
2. Який правовий режим функціонування та захисту інформації встановлено для Єдиного порталу повідомлень викривачів?

3. Як саме використання відкритих даних та сервісів типу Prozorro забезпечує ефективність проведення громадського антикорупційного моніторингу?

4. Які спеціалізовані цифрові аналітичні інструменти та бази даних використовують у своїй діяльності НАЗК і НАБУ?

5. Які правові перспективи, обмеження та етичні виклики супроводжують впровадження штучного інтелекту в систему виявлення прихованих корупційних зв'язків?

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

11. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Феномен корупції: теоретико-правова характеристика	6	12
2	Тема 2. Система антикорупційного законодавства України	8	12
3	Тема 3. Суб'єкти протидії корупції в Україні	8	12
4	Тема 4. Заходи фінансового контролю та моніторингу способу життя	8	12
5	Тема 5. Конфлікт інтересів та інші обмеження для посадових осіб	8	12
6	Тема 6. Правовий статус викривачів у системі запобігання корупції	8	12
7	Тема 7. Відповідальність за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення	8	12
8	Тема 8. Запобігання корупції в діяльності юридичних осіб	8	12
9	Тема 9. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії корупції	8	14
10	Тема 10. Цифровізація та інноваційні інструменти антикорупційної діяльності	8	14
Усього годин		78	124

12. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну в час, вільний від навчальних занять, під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Метою самостійної роботи з дисципліни «Правові основи запобігання корупції» є засвоєння у повному обсязі навчальної програми, розвиток

компетентностей, формування здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно опановувати теоретичні й практичні знання, що спрямовані на поглиблене опрацювання сучасних підходів до антикорупційного регулювання, тлумачення нормативних засад фінансового контролю та врегулювання конфлікту інтересів, дослідження правового статусу викривачів та архітектури антикорупційних органів, застосування матеріально-правових критеріїв класифікації корупційних правопорушень та засад комплаєнсу в бізнесі, а також дотримання принципів академічної доброчесності й превентивних механізмів запобігання плагіату.

Самостійна робота здійснюється у формі: виконання домашніх завдань; підготовки аналітичних доповідей, есе та рефератів з обов'язковим дотриманням стандартів академічної доброчесності; роботи з нормативно-правовими актами антикорупційного законодавства (зокрема базовим Законом України «Про запобігання корупції»), рішеннями Конституційного Суду України, положеннями міжнародних конвенцій та узагальненнями судової практики Вищого антикорупційного суду; доопрацювання матеріалів лекцій шляхом пошуку додаткової спеціалізованої літератури та опрацювання нормативної бази; роботи з глобальними інформаційними мережами, Єдиним державним реєстром декларацій, цифровими реєстрами корупціонерів, електронними бібліотеками та науковими періодичними виданнями; опрацювання додаткової фахової літератури; складання конспектів тем, що виносяться на самостійне вивчення, а також практичного вирішення юридичних задач (кейсів) щодо ідентифікації реального та потенційного конфлікту інтересів, розроблення корпоративних антикорупційних програм, перевірки умов виплати винагороди викривачам та проведення антикорупційної експертизи проєктів нормативно-правових актів.

Всі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які студенти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких здобувач на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Нижче подано варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно виконати один з таких варіантів:

Варіант 1.

Здійсніть комплексний юридичний аналіз Закону України «Про запобігання корупції» з метою виділення правових ознак корупційного правопорушення.

Варіант 2.

Підготуйте реферат про роль та правові наслідки рішень Конституційного Суду України у процесах формування національної антикорупційної системи.

Варіант 3.

Обґрунтуйте в аналітичному огляді матеріально-правові відмінності між процедурами повної перевірки декларацій та моніторингу способу життя посадовців.

Варіант 4.

Складіть ситуаційну схему-алгоритм дій публічного службовця та керівника органу влади під час виявлення та врегулювання реального конфлікту інтересів.

Варіант 5.

Проаналізуйте права суб'єктів та нормативно-правові гарантії захисту викривачів корупції в частині забезпечення їхніх трудових прав та конфіденційності.

Варіант 6.

Напишіть наукову доповідь про матеріально-процесуальні засади, умови та судову процедуру цивільної конфіскації необґрунтованих активів.

Варіант 7.

Сформулюйте проєкт корпоративної Антикорупційної програми для юридичної особи приватного права відповідно до вимог та методичних рекомендацій НАЗК.

Варіант 8.

Дослідіть правові засади, інструменти та етапи міжнародного співробітництва України з Interpol та Europol у сфері повернення корупційних активів із-за кордону.

Варіант 9.

Висвітліть у формі есе особливості використання відкритих державних даних та електронної системи Prozorro як інструментів громадського антикорупційного моніторингу.

Варіант 10.

Оформіть юридичну довідку щодо правових перспектив, ризиків та етичних меж використання штучного інтелекту для аналізу прихованих корупційних зв'язків.

Варіанти контрольної роботи (для заочної форми здобуття освіти)

Нижче подано варіанти завдань для контрольної роботи, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно обрати варіант та виконати наведені завдання. Вимоги до контрольної роботи: 8–12 сторінок тексту (*шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1*). Слід опрацювати щонайменше 10–12 джерел. Використання сучасних праць з проблем запобігання корупції є обов'язковим. Дотримання принципів академічної доброчесності – засадничий принцип навчання. Здійснюйте коректне цитування використаних джерел. Заборонено плагіат: текст має бути оригінальним, з власним аналітичним та методологічним осмисленням. Максимальна кількість балів за виконану контрольну роботу – 50 балів.

Варіант 1.

1. Розкрийте теоретико-правову сутність корупції як суспільного кримінального правопорушення та її класифікацію в системі права.

2. Охарактеризуйте основні стратегічні напрями та принципи формування сучасної державної антикорупційної політики України.

Варіант 2.

1. Проаналізуйте систему антикорупційного законодавства та місце міжнародних договорів як частини національного права.

2. Висвітліть нормативно-правове значення базового Закону України «Про запобігання корупції» та його структуру.

Варіант 3.

1. Дослідіть інституційний статус, юрисдикцію та систему повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК).

2. Окресліть підслідність та правові основи взаємодії Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) з органами прокуратури.

Варіант 4.

1. З'ясуйте правові засади е-декларування в частині визначення кола суб'єктів, об'єктів та строків фінансового контролю.

2. Опишіть нормативні підстави та юридичні наслідки притягнення особи до відповідальності за умисне незаконне збагачення.

Варіант 5.

1. Обґрунтуйте матеріально-правові відмінності між реальним конфліктом інтересів та потенційним конфліктом інтересів.

2. Порівняйте законодавчі обмеження щодо сумісництва та суміщення публічної служби із заборонами в сфері отримання подарунків.

Варіант 6.

1. Визначте поняття викривача корупції та процесуальний порядок набуття ним офіційного правового статусу.

2. Проілюструйте канали та правила направлення повідомлень про корупцію через Єдиний портал повідомлень викривачів.

Варіант 7.

1. Аргументуйте розмежування елементів складів корупційних злочинів від адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.
2. Поясніть нормативний порядок внесення відомостей про порушників до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні діяння.

Варіант 8.

1. Обговоріть статус, права та функціональні обов'язки Уповноваженого з антикорупційної діяльності на підприємстві.
2. Критикуйте підстави застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру за вчинення корупційних актів.

Варіант 9.

1. Сформулюйте правові засади та етапи надання міжнародної правової допомоги й екстрадиції у розслідуванні корупційних справ.
2. Деталізуйте міжнародні конвенційні механізми (зокрема ООН та Ради Європи) щодо розшуку, арешту та повернення активів.

Варіант 10.

1. Оцініть значення та правовий режим використання цифрових інновацій для підвищення прозорості державного управління.
- Класифікуйте сучасні інструменти антикорупційного комплаєнсу та оцінки корупціогенних ризиків у державному і приватному секторах.

**13. Питання для підготовки до підсумкового контролю
(диференційований залік)**

1. Що є предметом вивчення права у сфері запобігання корупції?
2. Як Закон України «Про запобігання корупції» визначає поняття «корупція»?
3. Які діяння класифікуються як корупційні правопорушення?
4. Що таке правопорушення, пов'язане з корупцією?
5. Які основні акти складають систему антикорупційного законодавства України?
6. Яку юридичну силу мають міжнародні антикорупційні конвенції в Україні?
7. Які органи мають статус спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції?
8. Які превентивні функції покладено на НАЗК?
9. Які злочини віднесені до підслідності НАБУ?
10. Який правовий статус та юрисдикцію має Вищий антикорупційний суд?
11. Які обов'язки покладено на АРМА у сфері управління активами?
12. Хто є суб'єктами декларування за чинним законодавством?
13. Які об'єкти декларування підлягають обов'язковому фінансовому контролю?
14. Що становить повна перевірка декларації органом НАЗК?
15. Що таке «моніторинг способу життя» суб'єкта декларування?
16. Які правові наслідки виявлення суттєвої невідповідності рівня життя доходам посадовця?
17. Яка кримінальна відповідальність передбачена за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації?
18. Як закон дефініює поняття «реальний конфлікт інтересів»?
19. Що таке «потенційний конфлікт інтересів» у публічній службі?
20. Які існують види та заходи врегулювання конфлікту інтересів?
21. Які обмеження встановлено для посадовців щодо одержання подарунків?
22. Які заборони діють щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності?
23. Які наслідки встановлено для рішень, прийнятих в умовах конфлікту інтересів?
24. Хто визнається викривачем корупції за законом?
25. Які трудові права та гарантії захисту встановлено для викривачів?
26. Які існують канали для правомірного повідомлення про факти корупції?
27. За яких умов викривач має право на фінансову винагороду?

28. Яка відповідальність передбачена за розголошення інформації про викривача?
29. Що таке «Єдиний портал повідомлень викривачів»?
30. Які злочини кваліфікуються як корупційні кримінальні правопорушення?
31. За які діяння настає адміністративна відповідальність у сфері антикорупційного законодавства?
32. Що становить матеріальну основу та судова процедура цивільної конфіскації?
33. Що таке «необґрунтовані активи» у цивільному процесі?
34. Який порядок функціонування Єдиного державного реєстру корупціонерів?
35. Що таке антикорупційна програма юридичної особи?
36. Які компанії зобов'язані приймати та впроваджувати антикорупційні програми?
37. Які повноваження має Уповноважений з антикорупційної діяльності на підприємстві?
38. Що таке «антикорупційний комплаєнс» у бізнес-менеджменті?
39. Яку роль відіграє система ProZorro в антикорупційному моніторингу?
40. Які обмеження діють щодо призначення на публічні посади осіб, внесених до реєстру корупціонерів?

14. Методи навчання

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації, метод демонстрацій: та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); практичний, пошуковий метод.

15. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Правові основи запобігання корупції» використовуються такі методи оцінювання:

для поточного контролю – у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), вирішення кросвордів, контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо.

для підсумкового контролю – проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

16. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.

- *підсумковий контроль* передбачає проведення диференційованого заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Правові основи запобігання корупції» є підсумковий контроль – диференційований залік.

17. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного та підсумкового контролю знань відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Правові основи запобігання корупції» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів (від – до)
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з початкової дисципліни «Правові основи запобігання корупції» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно з таблицею:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проєкту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60											Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Самостійна робота		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

19. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Правові основи запобігання корупції» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

20. Рекомендована література

1. Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / за заг. ред. М. Хавронюка. К.: Мишалов Д.В., 2021. 239 с. URL: https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/Alternative_Report_2021.pdf

2. Безгинський Б.Г., Кришевич О.В. Кримінальна відповідальність за незаконне збагачення в Україні: монографія. Київ: НАВС, 2022. 140 с.

3. Бусол О.Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у сучасний період: монографія. К.: Ін-Юре, 2014. 564 с.

4. Джох Р.В., Кобилецький М.М. Електронне декларування як засіб боротьби з корупцією. Академічні візії. 2024. № 38. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1726/1625>

5. Запобігання корупції: підручник / за заг. ред. Б.М. Головкина. Харків: Право, 2019. 296 с.

6. Запобігання корупції у Збройних Силах України. Особливості правозастосування під час дії воєнного стану / Ю.Б. Курилюк, І.М. Коропатнік, С.В. Петков та ін. Київ: ВД «Професіонал», 2022. 608 с.

7. Запобігання корупції у запитаннях і відповідях: посібник для суддів. К.: Ваіте, 2017. 146 с. URL: <https://www.nsj.gov.ua/files/1526979943Anti-Corruption%20Handbook.pdf>

8. Кришевич О.В., Роціна І.О. Криптовалюта як предмет кримінального правопорушення проти власності: національне та міжнародне законодавство. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. Вип. 23-24, 2022. С. 168–175. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-3047-2022-12-23-24-168-175>

9. Кришевич О.В. Кваліфікація кримінального правопорушення, пов'язаного з незаконним використанням гуманітарної допомоги та інших видів безоплатної допомоги, відмежування від корупційних кримінальних правопорушень та шахрайства. Глобальні зміни розвитку суспільства на зламі тисячоліть: монографія. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2023. С. 226–243.

10. Курилюк Ю.Б. Характеристика особи прикордонника, який вчинив корупційний злочин. Питання боротьби зі злочинністю. 2019. Вип. 38. С. 140–155.

11. Посібник для уповноваженого підрозділу (особи) з питань запобігання та виявлення корупції / Г.Н. Бабакішієва, О.П. Зеленьак. К.: Центр політичних студій та аналітики «Ейдос», 2018. 40 с. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/Posibnyk-fin.pdf>

12. Практичний посібник по роботі з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції / А. Ренкас, О. Скоб, О. Леончук, В. Дідач, О. Онікієнко. Київ, 2023. 144 с. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/Posibnyk-po-roboti-z-vykrivachamy.pdf>

13. Рядінська В., Токарева К., Козакова І. Антикоруційна заборона щодо використання службових повноважень, свого становища та пов'язаних з цим можливостей: прогалини законодавства. *Наука і правоохорона*. 2022. № 4. С. 85–95.

14. Рядінська В. Щодо місця спеціалізованої антикорупційної прокуратури в секторі безпеки і оборони України. *Наука і правоохорона*. 2023. № 3. С. 110–116.

15. Рядінська В., Руденко Л. Переваги, пільги, послуги як предмети подарунку (новели антикорупційного законодавства України). *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. 2020. Вип. 19. С. 34-42. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_pr_2020_19_7

16. Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції / А.Г. Чубенко, М.В. Лошицький, Д.М. Павлов, С.С. Бичкова, О.С. Юнін. К.: Baime, 2018. 826 с. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/3_slovnyk.pdf

17. Kuryliuk Y., Shvedova H., Karpenko M. et al. Criminal liability for offenses is related to corruption in sports. *SPORT TK – Revista EuroAmericana de Ciencias del Deporte*. 2022. Vol. 11 (Supl. 2). Art. 43. URL: <https://doi.org/10.6018/sportk.523851>

18. Kuryliuk Y., Khalymon S., Filippov S. et al. Criminological Profile Of Corrupt Border Guard (Ukrainian Experience). *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2021. Vol. 24 (Special Issue 1). URL: <https://www.abacademies.org/articles/criminological-profile-of-corrupt-border-guard-ukrainian-experience.pdf>

19. Paryzkyi I., Balon A., Udovychenko O., Tumalavičius V., Shvedova H. A dinâmica da luta contra a corrupção na ucrânia: realizações, desafios e formas de os ultrapassar. *Revista Brasileira de Direito*. 2023. Vol. 19(3). e4989. URL: <https://doi.org/10.18256/2238-0604.2023.v19i3.4989>